

EXPEDITIE BEGONIA

Op zoek naar meer variatie in wonen en zorg

24 maart 2015 | Rijtuigenloods Amersfoort

434 expeditieleden

82 reisleiders

37 bestemmingen

4 rijtuigen

1 bazaar

1001 woonvariaties!

Aedes-Actiz * Kenniscentrum Wonen-Zorg

Ochtendprogramma

Columnist **Vincent Bijlo** opent de dag en is blij dat er zoveel mensen gekomen zijn bij de viering van zijn 90e verjaardag. Het is inmiddels 2055 en de wereld blijkt er heel anders uit te zien. In onnavolgbaar tempo fantaseert hij over de veranderingen in de samenleving en het wonen. Zelf vindt hij zich terug in een Thuishuis, eigenlijk een soort studentenhuis waarin hij ooit zijn wooncarrière begon, maar dan nu met ouderen. Helaas is Bijlo's vrouw er in 2055 wel vandoor met de zorgrobot. "Die is sneller opgeladen dan jij".

Dagvoorzitter **Frank Du Mosch** keek op Wikipedia voor een omschrijving van ouderdom. Dat wordt gekoppeld aan het verlies van functies en het gebruik van looprek of medicijnen. Maar ook aan de leeftijd 50-plus. "Dat ben ik dus!".

"Hebben we niet een geheel verkeerd beeld van ouder worden?" - Frank Du Mosch

Jan Latten, publicist bij Grijswaard, neemt het publiek mee in de maatschappelijke trends die de meeste impact hebben op het wonen. Zo stelt hij dat de normen in de maatschappij zijn veranderd: we stellen hogere eisen en willen compromisloos genieten. Het is het tijdperk van het grote IK. Daarnaast heeft de emancipatie grote gevolgen: vrouwen en jongeren zijn steeds hoger opgeleid en de meiden doen het beter dan de jongens. Er is een tekort aan hoogopgeleide jonge mannen op de relatiemarkt. Tegelijkertijd zijn steeds meer jonge mannen alleen. Er zijn steeds meer flexwerkers, momenteel al zo'n 1,8 miljoen en dit is een stijgende trend. Als laatste komt er een 'silver future' aan: ouderen worden steeds bepalender in onze maatschappij. Met in 2050 ruim 4,6 miljoen 65-plussers (7 miljoen 50-plussers!) maken zij de dienst uit. Dit is een andere groep dan de huidige ouderen: meer mensen zijn alleen, want scheiden is een stijgende trend. Ook neemt het aantal ouderen zonder kinderen toe: van de mannen geboren in begin jaren '60 is 25% kinderloos, van de vrouwen 20%. Dit betekent dat het zorgnetwerk rondom ouderen verandert. Kortom, de samenleving verandert van het gezin als hoeksteen naar een bevolking nieuwe stijl met nieuwe sociale banden die het gezin vervangen. Dit heeft gevolgen voor het wonen. Er komt meer behoefte aan flexibele woonconcepten, zoals woonprojecten voor gescheiden vaders op IJburg en micro appartementen in New York.

“Hoe gaat de nieuwe generatie 50-plussers wonen? Ik zie micro-living als oplossing voor wie krap bij kas zit, gescheiden is en weinig pensioen heeft. Groots wonen op 36m².”

- Jan Latten

Woonmonitor 2015

Daniëlle Harkes, manager van het Kenniscentrum, en **Arjen in 't Veld**, directeur BureauVijftig, presenteren de Woonmonitor 2015.

Meer dan de helft van de 75-plussers woont alleen en huurt. De alleenstaande ouderen worden in de toekomst een grote groep. Zo'n 57% overweegt wel te verhuizen als men zorg nodig heeft, maar in de praktijk is het aantal dat écht verhuist veel lager. Weet men niet wat de opties zijn? Veel ouderen zijn wel bekend met traditionele woonvormen, zoals aanleunwoningen en woonzorgcomplexen. Maar weinig kennen de alternatieven, zoals de mantelzorg- of meergeneratiewoning. Van de mensen die wél nieuwe woonvormen kennen, zou een groter deel daar wel willen wonen. Onbekend maakt onbemind. Wat mensen maandelijks willen betalen komt overeen met wat ze nu betalen: zo'n 500 - 750 euro inclusief gas, water en licht. Voor diensten is dat 100 euro. Ze willen er alleen niet aan vast zitten. Geen abonnement dus.

“Wat opvalt is dat mensen geen eenheidsworst willen, maar iets te kiezen willen hebben. Het is een oproep aan zorgaanbieders en corporaties om nieuwe woonvormen samen met ouderen te ontwikkelen.” - Arjen in 't Veld

Het panel reageert op de Woonmonitor 2015:

Marc Calon (Aedes) benoemt dat de woningcorporatiesector echt een cultuuromslag moet maken: “Corporaties zijn na een tijdperk van aanbodgericht bouwen terecht gekomen in een periode van vraaggericht bouwen en zouden meer kunnen aansluiten bij lokale initiatieven. Vandaag zien we gelukkig al voorbeelden van corporaties die samen met bewoners en lokale partijen woonvormen realiseren”.

Gea Sijpkens (Humanitas Deventer) valt het op dat weinig mensen alvast nadenken over hoe zij in de toekomst willen wonen. Zij runt het ‘meest warme’ verzorgingshuis in Deventer en biedt daar studenten een woonplek, in ruil voor ‘actief bewonerschap’. De studenten helpen bewoners met klusjes en brengen reuring in de tent. “Dat gaat prima, de ouderen ondervinden geen overlast. Sterker nog, de studenten klagen wel eens dat de tv zo hard staat tijdens Lingo. En als de ouderen gaan slapen, gaat het gehoorapparaat uit, dus kunnen ze de studenten ook niet horen...”

Liane den Haan (ANBO) vindt dat er hard gewerkt moet worden aan de bewustwording bij ouderen. “Mensen sorteren nog weinig voor op de toekomst”, aldus De Haan. “Er kan veel meer in samenwerking worden gedaan en informatie gedeeld worden”. Er is meer variatie nodig en

het moet allemaal meer op lokaal niveau plaatsvinden.

George de Kam (Universiteit Groningen) waarschuwt dat we moeten oppassen om niet allemaal nieuwe woningen te bouwen waar geen behoefte aan is. Er is wel vernieuwing nodig, maar mensen hebben vaak bescheiden ambities. “De formule van het verzorgingshuis is en blijft belangrijk en daar moeten we nieuwe vormen voor kiezen.”

Het panel is het er over eens dat er een gezamenlijk taak ligt om mensen te informeren over de mogelijkheden en het aanbod meer divers te maken, in afstemming met de bewoners zelf.

“Als je 49-plus bent dan besta je niet meer in de marketing.”

- Frank Du Mosch

“Corporaties moeten informatie goed bereikbaar maken. We moeten goede voorbeelden laten zien van woonvariaties.”

“Corporaties zijn na een tijdperk van aanbodgericht bouwen terecht gekomen in een periode van vraaggericht bouwen.”

- Marc Calon

“Ik constateer weinig voorsorteren op de toekomst. Men anticipeert niet op de zorgvraag, maar wil kleiner wonen.”

“Bewustwording en informatievoorziening is nodig.”

- Lianne de Haan

“De Woonmonitor toont de bescheiden ambities van senioren. De opkomst van het verzorgingshuis in een nieuwe gedaante.”

“Bestaande organisaties vinden het lastig om nieuwe woonvormen te realiseren.”

- George de Kam

“Er moet veel meer maatwerk geboden worden.”

- Gea Sijpkens

Middagprogramma

's Middags stippelen deelnemers hun eigen reisroute uit:

Het onderdeel **On Tour** laat deelnemers kennis maken met verschillende gerealiseerde woonvormen voor ouderen, mensen met een psychiatrische, lichamelijke of verstandelijke beperking, zoals woongemeenschappen, mantelzorgwoningen en kangoeroewoningen.

Meet the Builders biedt deelnemers de kans in gesprek te gaan met initiatiefnemers van nieuwe woonvormen over de knelpunten bij realisatie van het project en de rol van professionals. Zoals Mary Dekker, drijvende kracht achter Plus Wonen, een ouderinitiatief voor mensen met een psychotische gevoeligheid. En Abdelkader Tahrioui van Attifa, die bezig is om met oudere migranten een productenpakket te ontwikkelen, zoals een woongemeenschap, dagbesteding, een zorghotel en thuiszorg.

Design it yourself laat deelnemers samen met diverse architecten een eigen toekomstbestendige woning ontwerpen. Zoals voor 'Villa Kakelgrijs', waar ouderen een eigen woning hebben maar ook ruimtes delen, zoals een gastenverblijf, werkplaats en gemeenschappelijke tuin.

Bekijk welke projecten aanwezig waren op Expeditie Begonia >>

Mantelzorgwoning in sociale huur: *een nieuw perspectief?!*

Woningstichting Lefier heeft 22 nieuwe mantelzorgwoningen gerealiseerd in Groningen. Sinds april 2014 zijn deze appartementen verhuurd aan mantelzorggevers en mantelzorgontvangers, die er zelfstandig maar nauw verbonden naast elkaar wonen. Het is sociale huur, maar de inkomensgrens wordt niet toegepast. De corporatie benut hiervoor de 10% vrije toewijzingsruimte. Projectleider Irma van Beek (KAW architecten) begeleidde de werving en verhuur.

“Een eyeopener voor corporaties. In 5 van de 12 mantelzorgwoningen is er sprake van psychische problematiek. Het verhuren van deze woningen vraagt veel van een corporatie, maar biedt ook veel.”

Woonzorgcampus Rijssen: *wonen naar leefstijl*

Het kersverse woonzorgcomplex Rijssen speelt in op de wens van ouderen om zelfstandig en levensloopbestendig te wonen in de nabijheid van zorgvoorzieningen. Het complex bestaat uit vier losstaande gebouwen met een eigen herkenbare en frisse uitstraling. In de openbare ruimte wordt jong en oud uitgenodigd elkaar te ontmoeten, met als doel het sociale isolement van vele ouderen te doorbreken. Jan van der Spek, directeur van corporatie De Goede Woning, en Remko Remijnse van 2by4 architects hebben goed

samengewerkt ook met de zorgorganisatie om dit project te realiseren. Van der Spek vat samen: *“We hebben zelfstandig wonen en zorg weer bij elkaar gebracht. Dat vind ik de kracht van dit complex.”*

Mehrgenerationenhaus: ontmoetingscentrum voor alle generaties in Duitsland

In Salzgitter, bij Braunschweig, staat één van de 450

Mehrgenerationenhäuser die Duitsland op dit moment telt. Een

wijkvoorziening die zorg voor ouderen en kinderopvang combineert. Jong en oud kan er terecht voor activiteiten en ondersteuning. Generaties helpen elkaar, er is samenhang en minder eenzaamheid. Hildegard Schooss, de initiatiefneemster van dit project, kan Nederland inspireren om een alternatieve vorm van opvang te creëren waarbij

activeren, ontmoeten en elkaar helpen centraal staan. *“Dit is ook in Nederland toe te passen. Wij zijn toch ook buren!”*

De Bastide: wooninitiatief voor jongvolwassenen met autisme

Ouderinitiatief De Bastide realiseert in Eindhoven in totaal 30 zelfstandige woningen met begeleiding op maat voor normaal begaafde

jongvolwassenen met autisme.

Anton van Gerwen, voorzitter en initiatiefnemer van De Bastide, heeft veel kennis van de financiering van de zorg en begeleiding vanuit de Wmo wat erg fijn was bij de totstandkoming van de woonprojecten. Hij is ook actief betrokken bij het project ‘De Groene Huurders’ van woningcorporatie Woonbedrijf, die 82 duurzame eengezinswoningen en

appartementen bouwt. Twaalf woningen zijn speciaal bestemd voor De Bastide. *“Het plan is om de ‘gewone’ huurders uit te dagen om gebruik te maken van de talenten van de jongeren met autisme en visa versa.”*

Knarrenhof: hofjes voor eigentijdse ouderen

Hofjes van vroeger in een eigentijdse jas; dat is wat Stichting Knarrenhof voor ogen staat. Hofjes voor de ouderen van nu die hechten aan

privacy, wooncomfort en zelfredzaamheid en invulling geven aan gemeenschappelijkheid en ontmoeting. Zelforganisatie is heel erg belangrijk. Peter Prak is al vier jaar bezig, in zeven gemeenten en met 600 geïnteresseerden en honderden leden. De gemiddelde leeftijd van de inschrijvers is 59,5 jaar. “Mensen zijn wel degelijk bereid tijdig na te denken over hoe

ze ‘later’ willen wonen. Je moet alleen een aantrekkelijk product bieden”, meent Prak. In zijn optiek geldt ‘hoe minder professionals des te beter’.

“Hoe meer professionals, hoe minder er naar ideeën van bewoners wordt geluisterd.”

Parc Spelderholt: wonen, leren en werken voor jongeren met een beperking

Op Parc Spelderholt in Beekbergen wonen jongeren met een beperking.

Ze volgen er een opleiding en brengen het geleerde tijdens een stage op het Parc direct in de praktijk. Het verblijf op Parc Spelderholt draagt bij aan hun groei naar zelfstandigheid en bereidt hen voor op een toekomst buiten het Parc. Zij leren koken, wassen en het netjes houden van de eigen kamer. Woonbegeleiders helpen de studenten hierbij. Zij stimuleren hen zoveel mogelijk zelf te doen om hun zelfstandigheid te vergroten. Directeur Annette Fritschy

vertelde samen met studenten over dit mooie initiatief. *“Als je een handicap hebt, wil je net als iedereen zoveel mogelijk in de samenleving zijn. Daar hoort studeren ook bij.”*

Presentatie 'Villa Begonia'

Het Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg vindt het belangrijk dat er meer variatie komt in wonen en zorg. Daarom is dit congres georganiseerd én de pocket 'Villa Begonia, niet achter de geraniums' mogelijk is gemaakt. Wonen op een verbouwde boerderij met vrienden, wonen bij familie in een mantelzorgwoning, maar ook gewoon zelfstandig wonen of gemeenschappelijk wonen, in een hofje of in een Thuishuis. Een flink aantal woonvormen uit de pocket kwam op het congres aan bod.

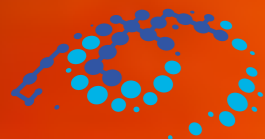

Het eerste exemplaar werd door Yvonne Witter van het Kenniscentrum overhandigd aan de 101-jarige Thijs van der Knaap, één van de 'hoofdrolspelers' uit de pocket. Het tweede exemplaar ontving staatssecretaris Van Rijn uit handen van auteur Ditty Eimers.

www.villabegonia.nl

Alternu @Alternu_coop 7d
Het was een inspirerende dag op #ExpeditieBegonia. Bol van bruisende nieuwe woonconcepten voor en door senioren
pic.twitter.com/7E27kKaNT4

Woonz.nl @woonz_info 7d
Leuk om #ExpeditieBegonia te volgen op twitter! Geweldig om de woonvormen voorbij te zien komen Word ik vrolijk van :-j *AS @KCWZ

Liane den Haan @LianedenH... 7d
#ExpeditieBegonia @DanielleHarkes Waardevolle dag! Met veel inspiratie net voor t einde weer huiswaarts gegaan.

HetNieuweOuderWorden 8d
Presentatie over het Knarrenhof van @knarreprak #ExpeditieBegonia #Knarrenhof pic.twitter.com/ixV3O9ti0L

John Gootzen @JohnGootzen 7d
Leerzame dag op #ExpeditieBegonia. Veel variaties aan nieuwe woonvormen, waar woon jij als je oud bent?

RIBW Alliantie @RIBWAlliantie 9d
Inspirerend om te leren over wonen nieuwe stijl, ook voor de ggz. bij #ExpeditieBegonia

Penny Senior @PennySenior 7d
Leuke workshop met @heren5architect over stadsveteranen Hoe woon je als oudere in de stad?

KCWZ @KCWZ 7d
Iedereen bedankt voor alle verhalen en inspiratie! Goede reis naar huis! #ExpeditieBegonia

Details ↩ ↻ ⭐ ⋮

Expeditie Begonia
De reis gaat verder...
Deze expeditie zetten we online voort, met nóg meer kennis, tools en mogelijkheden:
www.kcwz.nl/woonvariaties